

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันทนาการ

Related Party Disclosures According to Thai Accounting Standard No. 24 (Revised 2009) of Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand: Case Study of Service Industry in Tourism and Leisure Section

อุมาพร เพ็ชรศรี¹ ลักคณา วรสิลปชัย²

Umaporn Petchsri Lakkana Worasilpachai

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นผลจากการศึกษาเรื่อง เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันทนาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน 2) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการและยอดคงค้างของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และ 3) การเปิดเผยจำนวนค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารสำคัญของกิจการ เพื่อ 1) ทำให้ทราบถึงลักษณะการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันทนาการ และ 2) เพื่อที่ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันทนาการ ทำการศึกษาโดยใช้การรวบรวมข้อมูลแบบทฤษฎีและวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มการท่องเที่ยวและสันทนาการ จำนวน 13 บริษัท ผลการศึกษาประเด็นการเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน เนื่องจากทำให้ทราบถึงการระดับการควบคุมหรือความสำคัญของกิจการ และบริษัทร่วม หรือบริษัทย่อย ซึ่งจะเกี่ยวข้องกันการดำเนินงาน อำนาจการตัดสินใจ รวมถึงการเลือกคณะกรรมการบริหาร

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

MBA students, Ramkhamhaeng University

² มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Bangkok University

ประเด็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการและยอดคงค้างของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้ผู้ตัดสินใจลงทุนทราบถึงฐานะทางการเงินและกำไรหรือขาดทุนของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากการที่กิจการมีบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันและจากการมีรายการและยอดคงค้างกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ประเด็นการเปิดเผยจำนวนค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารสำคัญของกิจการ จะมีผลต่อกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จทำให้รับรู้ว่ามีกำไรหรือขาดทุนมากขึ้นเพียงใดจากการตัดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ และทำให้ทราบถึงผลประโยชน์ตอบแทนการทำงานของพนักงานหรือผู้บริหารสำคัญของกิจการนั้น ๆ หากมีการให้ผลประโยชน์โดยการจ่ายที่หุ้นเป็นเกณฑ์ จะทำให้ทราบถึงเงินปันผลที่ได้รับจากหุ้นดังกล่าวด้วย หรือสามารถคำนวณความคุ้มค่าในการลงทุนได้

คำสำคัญ : มาตรฐานการบัญชี เปิดเผยข้อมูล ท่องเที่ยวและสันทนาการ

ABSTRACT

This article is the results of a study on Related Party Disclosures According to Thai Accounting Standard No. 24 (Revised 2009) of Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand in the case study of service industry in tourism and leisure section with the aim to study on 3 main issues of Related Party Disclosures including: 1) disclosure of relationship characteristics among related party; 2) disclosure of transactions and outstanding amount with related party; and 3) disclosure of compensation paid to important executives of business in order to: 1) know characteristics of related party of companies listed on the Stock Exchange of Thailand of service industry in tourism and leisure section; and 2) provide the results of this study as the information for decision making of investors in Stock Exchange of Thailand of service industry in tourism and leisure section. This research was conducted by using secondary data collection and analyzing data from annual reports, financial statements and notes to the financial statements of 13 companies listed on Stock Exchange of Thailand in tourism and leisure section. The result of characteristics of related party showed that it influenced on decision making of investors because it identified control level or importance of business and associated companies or subsidiary companies that would be related to business operation, decision making power and executive board election.

Disclosure of transactions and outstanding amount with related party enabling decision makers to know financial status, profit or loss of business may be affected by related party of business and transactions and outstanding amount with related party.

Disclosure of compensation paid to important executives of business influenced statement of comprehensive income providing recognition of business' loss and profit from cutting this part of expense as well as compensation of important employees or executives. In the event of paying compensation in the form of shares, this would provide recognition of dividend received from such shares or calculation value of investment.

Keywords: Accounting Standard, Disclosure, Tourism and leisure

บทนำ

แม่บทการบัญชีมีกรอบแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน รวมทั้งกำหนดและนำมาตรฐานการบัญชีมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันและผู้ใช้งบการเงินมีความเข้าใจ เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจในเชิงเศรษฐกิจ

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ได้กำหนดให้งบการเงินของกิจการจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ตระหนักถึงความเป็นไปได้ที่ว่าฐานะทางการเงินและกำไรหรือขาดทุนของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากการที่กิจการมีบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และจากการมีรายได้ ยอดคงค้างกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นั้น ปัจจุบันมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ทั้งในและต่างประเทศ แต่ก็ยังมีการซื้อขายหลักทรัพย์ในอัตราที่เพิ่มขึ้น จากมูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์รวมในปี 2554 มีมูลค่า 7,191,481 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ซึ่งมีมูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์รวม 7,033,947 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.24 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2554) ในการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นและความซับซ้อนของธุรกิจ ปัจจุบันนี้ การเปิดเผยเฉพาะข้อมูลทางการเงินอาจไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน

กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ (SERVICE) หมวดธุรกิจการท่องเที่ยวและสันทนาการ (TOURISM) เป็นกลุ่มที่เริ่มมีบทบาทโดดเด่น และมีการขยายตัวเป็นอย่าง มาก เนื่องจากเป็นตัวกระตุ้นสำคัญทางเศรษฐกิจ และยังได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐบาล จึงมีความสำคัญต่อการแข่งขันทางด้านตลาดของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีบทบาทในการพัฒนาเมือง การพัฒนาชุมชน และส่งเสริมด้านวัฒนธรรม ซึ่งทำให้ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการโดยรวมในปี 2554 เพิ่มขึ้นจากระดับ

การประเมินการท่องเที่ยวในปี 2553 (รายงานประจำปี 2554 สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

การเปิดเผยข้อมูลจึงมีประโยชน์ในการที่ผู้ใช้งบการเงินได้รับข้อมูลที่มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ ทันทต่อเหตุการณ์ และเพียงพอต่อการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอีกด้วย

ดังนั้น การตัดสินใจของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากจะต้องอาศัยข้อมูลทางการเงินแล้ว ยังต้องพิจารณาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลในด้านอื่น ๆ ประกอบด้วยเพื่อนำไปวิเคราะห์ พิจารณา และติดตามข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยละเอียดก่อนตัดสินใจลงทุน เพราะนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนเองแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ของกิจการด้วย

การเปิดเผยข้อมูลมีประโยชน์ในการที่ผู้ใช้งบการเงินได้รับข้อมูลที่มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ ทันทต่อเหตุการณ์ อีกทั้งยังได้รับข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ และยังส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอีกด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) ในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันทนาการ

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) ในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันทนาการ

ซึ่งมีบริษัทจดทะเบียนจำนวน 13 บริษัท โดยวิธีการเปรียบเทียบข้อมูลในปี 2554 และปี 2555 ดังนี้ (1) บริษัท เอเชียโฮเทล จำกัด (มหาชน) (2) บริษัท แคลิฟอร์เนีย ว้าว เอ็กซ์พีเรียન્ซ์ จำกัด (มหาชน) (3) บริษัท โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า จำกัด (มหาชน) (4) บริษัท เทพธานีกรีทา จำกัด (มหาชน) (5) บริษัท ดุสิตธานี จำกัด (มหาชน) (6) บริษัท ดี เอราวิณ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) (7) บริษัท แกรนด์ แอสเสท โฮเทลส์ แอนด์ พรอพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) (8) บริษัท ลาภูนา รีสอร์ท แอนด์ โฮเทล จำกัด (มหาชน) (9) บริษัท แมนดาริน โฮเทล จำกัด (มหาชน) (10) บริษัท ไมต้า-เมตดาลีส์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) (11) บริษัท โอเอชที แอล จำกัด (มหาชน) (12) บริษัท โรงแรมรอยัล ออคิด (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (13) บริษัท แชนกรี-ลา โฮเทล จำกัด (มหาชน)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันตนาการ
2. เพื่อที่ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันตนาการ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

แม้บทการบัญชี ได้วางแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินใช้เป็นแนวทางให้สามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลที่แสดงในงบการเงินที่จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชี (ที่มา : สภาวิชาชีพบัญชี, พ.ศ. 2553)

มาตรฐานการบัญชีหลายฉบับได้กำหนดให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เช่น มาตรฐานการบัญชีเรื่องการนำเสนองบการเงินกำหนดให้กิจการเปิดเผยรายการระหว่างกันที่เป็นสาระสำคัญ เงินลงทุน และยอดคงเหลือของกิจการในกลุ่มและบริษัทร่วม มาตรฐานการบัญชีเรื่องงบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย และเรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วมกำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทร่วมและบริษัทย่อยที่เป็นสาระสำคัญ

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ไขแทนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีวัตถุประสงค์เพิ่มแนวทางและความชัดเจนในขอบเขตของมาตรฐานการบัญชี รวมถึงคำนิยาม และการเปิดเผยข้อมูลของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ผลกระทบของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันที่มีต่อการรายงานทางการเงิน เช่น ในการจัดทำงบการเงินรวม หากพบว่ามีกิจการ (บริษัทใหญ่) ที่สามารถควบคุมอีกกิจการหนึ่ง (บริษัทย่อย) ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ทำให้บริษัทใหญ่มีสิทธิออกเสียงในการตัดสินใจด้านการเงินหรือการดำเนินงานเกินกึ่งหนึ่งในบริษัทย่อย มีอำนาจกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงาน มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการบริษัทของบริษัทย่อย

เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างกิจการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเป็นเรื่องปกติทางการค้าและการประกอบธุรกิจ ความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอาจมีผลกระทบต่อฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการที่เสนอรายงาน และบางกรณีแม้ไม่มีรายการระหว่างกัน กำไรขาดทุน และฐานะการเงินของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันและอาจส่งผลกระทบต่อรายการที่กิจการมีกับบุคคลหรือกิจการอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุกัญญา สิงห์จันทร์ (2550) ได้ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต จำนวน 18 บริษัท ทำการศึกษา 3 ประเด็น ดังนี้ 1) การเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน 2) การเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน 3) การกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งจากผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่าบริษัทส่วนใหญ่มีการเปิดเผยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีเพียง บริษัท ไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทเดียวที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในหมายเหตุประกอบงบการเงิน และบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนมากก็มีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่มากเช่นกัน

อรุณี ยศบุตร (2548) ได้ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ผลการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในเรื่อง การเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยศึกษาในประเด็น ดังนี้ การเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน การเปิดเผยรายการที่มีสาระสำคัญระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน การเปิดเผยรายการที่มีสาระสำคัญระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน การเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน การเปิดเผยประเภทและองค์ประกอบของรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และการจำแนกประเภทการเปิดเผยรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งจากผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่าจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยในเรื่องข้อมูล

เกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุกประเด็นที่ทำการศึกษา

จิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์ (2554) บทความเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน กล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินมีคุณค่ากับบุคคลหลายฝ่ายในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ และเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบถึงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัทในรอบระยะเวลาที่ผ่านมา หากข้อมูลที่เปิดเผยมีคุณภาพจะสะท้อนให้เห็นการบริหารจัดการที่โปร่งใสสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้งบการเงิน บริษัทหลายแห่งมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มมากขึ้นอาจเกิดจากสาเหตุ ความซับซ้อนของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และความต้องการข้อมูลที่รวดเร็ว การเปิดเผยข้อมูลที่ดีต้องมีความครบถ้วน ถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันเวลา และเพียงพอต่อการตัดสินใจ วิธีการเปิดเผยข้อมูลมีทั้ง การจัดเรียงลำดับรายการในงบการเงิน ศัพท์เฉพาะ การใช้ข้อความในวงเล็บ รายละเอียดประกอบ หมายเหตุประกอบงบการเงิน ข้อมูลที่เปิดเผยในงบการเงินจึงมีประโยชน์ต่อ ผู้ลงทุน ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ลูกค้า หน่วยงานของรัฐ และสาธารณชน

วิธีดำเนินการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิและวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันทนาการ จำนวน 13 บริษัท ดังนี้ (1) บริษัท เอเชียโฮเต็ล จำกัด (มหาชน) (2) บริษัท แคลิฟอร์เนีย ว้าว เอ็กซ์พีเรียนซ์ จำกัด (มหาชน) (3) บริษัท โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า จำกัด (มหาชน) (4) บริษัท เทพธานีกรีทา จำกัด (มหาชน) (5) บริษัท ดุสิตธานี จำกัด (มหาชน) (6) บริษัท ดี เอราวิ้น กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) (7) บริษัท แกรนด์ แอสเสท โฮเทลส์ แอนด์ พรอพเพอร์ตี้ จำกัด(มหาชน) (8) บริษัท ลาภูน่า รีสอร์ท

แอนด์ โฮเทล จำกัด (มหาชน) (9) บริษัท แมนดาริน โฮเทล จำกัด (มหาชน) (10) บริษัท ไมต้า-เมตดาเลียสท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) (11) บริษัท โอเอชที แอล จำกัด (มหาชน) (12) บริษัท โรงแรมรอยัล ออคิต (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (13) บริษัท แซงกรี-ลา โฮเทล จำกัด (มหาชน) โดยใช้ข้อมูลในปี 2554 และปี 2555 รวมถึงใช้ข้อมูลจากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลออนไลน์ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งใช้การเปรียบเทียบโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจากข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินในเรื่องที่เกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในปี พ.ศ. 2554 และปี พ.ศ. 2555 ของแต่ละบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสหนาการ

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสหนาการ โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้ข้อสรุปดังนี้

1. การเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ผลการศึกษาการเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสหนาการ จำนวน 13 บริษัท พบว่า การเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน บริษัทส่วนใหญ่เปิดเผยข้อมูลบริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม ผู้บริหารสำคัญของกิจการ ในระดับมาก แต่ในเรื่องกิจการอื่นที่มีการควบคุมร่วมหรือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ การร่วมคำที่กิจการเป็นผู้ร่วมคำ และรายการบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอื่น ยังมีการเปิดเผยน้อย ซึ่งอาจเกิดจากกิจการดังกล่าวไม่มีรายการ หรือไม่มีการเปิดเผยเนื่องจากไม่มีสาระสำคัญในการดำเนินการของกิจการ

2. การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการและยอดคงค้างของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ผลการศึกษาการเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสหนาการ จำนวน 13 บริษัท พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการและยอดคงค้างของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ในเรื่องเงินกู้ยืมระหว่างบริษัท บริษัทย่อย และบริษัทร่วม รวมถึงพนักงานบริษัท ในระดับมาก แต่รายละเอียดการค้ำประกัน ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญที่รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายระหว่างงวดที่เกิดขึ้นจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ยังมีการเปิดเผยเพียงหมายเหตุประกอบงบ หรือนโยบายในการคำนวณ ซึ่งรายการดังกล่าวจะปรากฏในงบกระแสเงินสด

3. การเปิดเผยจำนวนคำตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารสำคัญของกิจการ

ผลการศึกษาการเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียน

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
อุตสาหกรรมบริการ กลุ่มการท่องเที่ยวและสันทนาการ
จำนวน 13 บริษัท พบว่า มีการเปิดเผยการเปิดเผย
จำนวนคำตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารสำคัญของกิจการ
ในเรื่องผลประโยชน์ระยะสั้น และผลประโยชน์หลังออก
จากงาน ในระดับมาก ส่วนเรื่องผลประโยชน์ระยะยาว มี
บางบริษัทที่มีการเปิดเผย เช่นเดียวกับเรื่องผลประโยชน์
ของพนักงานที่จ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ มีการเปิดเผยใน
ส่วนน้อย เรื่องที่ไม่มีการเปิดเผยเลย คือ ผลประโยชน์
เมื่อถูกเลิกจ้างงาน ซึ่งรายการคำตอบแทนที่จ่ายให้แก่
ผู้บริหารสำคัญของกิจการดังกล่าวจะอยู่ในงบกำไร
ขาดทุนเบ็ดเสร็จเป็นรายการที่อยู่ในส่วนของค่าใช้จ่าย
ส่วนรายการภาระผูกพันผลประโยชน์พนักงานแสดงใน
งบแสดงฐานะทางการเงิน ในส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียน
และมีการตั้งประมาณการหนี้สินผลประโยชน์พนักงานใน
งบกระแสเงินสด

สรุป การศึกษาประเด็นการเปิดเผยลักษณะ
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มี
ผลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน เนื่องจากทำให้ทราบถึง
การระดับการควบคุมหรือความสำคัญของกิจการ และ
บริษัทร่วม หรือบริษัทย่อย ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินงาน อำนาจการตัดสินใจ รวมถึงการเลือก
คณะกรรมการบริหาร

ประเด็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการและ
ยอดคงค้างของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง
กัน ทำให้ผู้ตัดสินใจลงทุนทราบถึงฐานะทางการเงินและ
กำไรหรือขาดทุนของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากการ
ที่กิจการมีบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันและจากการมี
รายการและยอดคงค้างกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง
กัน

ประเด็นการเปิดเผยจำนวนคำตอบแทนที่จ่าย
ให้แก่ผู้บริหารสำคัญของกิจการ จะมีผลต่อบงกำไร
ขาดทุนเบ็ดเสร็จ ทำให้รับรู้ว่ามีกำไรหรือขาดทุนมาก
น้อยเพียงใดจากการตัดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ และทำให้
ทราบถึงผลประโยชน์ตอบแทนการทำงานของพนักงาน

หรือผู้บริหารสำคัญของกิจการนั้น ๆ หากมีการให้ผล
ประโยชน์โดยการจ่ายที่ใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ จะทำให้ทราบ
ถึงเงินปันผลที่ได้รับจากหุ้นดังกล่าวด้วย หรือสามารถ
คำนวณความคุ้มค่าในการลงทุนได้

จากการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ
บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่าบริษัทฯ มีการ
เปิดเผยข้อมูลเรื่องความเสี่ยงในหมายเหตุประกอบงบ
การเงิน ซึ่งมีการเปิดเผยความเสี่ยงทางการเงิน ทั้งเรื่อง
ความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยน ความเสี่ยงในอัตรา
ดอกเบี้ย ความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ ความเสี่ยงในการไม่
ปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการ
ตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ
บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่าบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลตาม
มาตรฐานการบัญชีที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อมูลที่บริษัทแสดงไว้
มีความครบถ้วนเพียงพอต่อการตัดสินใจ และยังเป็น
ประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน อีกทั้งจากการศึกษาดังกล่าว
พบว่าบริษัทมีการเปิดเผยในเรื่องความเสี่ยงในหมายเหตุ
ประกอบงบการเงิน เช่น มีการเปิดเผยความเสี่ยงทาง
การเงิน ความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยน ความเสี่ยงใน
อัตราดอกเบี้ย ความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ ความเสี่ยงใน
การไม่ปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ใน
การตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินมาก แต่ผู้ตัดสินใจลงทุน
ควรศึกษาข้อมูลจากข้อมูลแวดล้อมอื่น ๆ เช่น
หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต นกวิเคราะห์หรือผู้มีความรู้
ความเชี่ยวชาญเพื่อประกอบการตัดสินใจ รวมถึงงบ
การเงินในเรื่องอื่น ๆ ประกอบด้วย รวมถึงติดตาม
เหตุการณ์ปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อการบริหารหรือ
ดำเนินงานซึ่งจะมีผลต่อผลตอบแทนที่จะได้รับจากการ
ลงทุน

เอกสารอ้างอิง

- ชำนาญ โปธิ์สุวรรณ และมนวิภา ผดุงสิทธิ์. (2552). การนำเสนอ การเปิดเผยข้อมูล และลักษณะเชิงคุณภาพของ
งบการเงินพรรคการเมืองตามมาตรฐานการบัญชีและแม่บทการบัญชี. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ปีที่ 5.(ฉบับที่ 14),
47 – 68
- ฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์.(2554).การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน.*วารสารดุสิตทางสังคมศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์)*, ปีที่ 1.(ฉบับที่ 2), 39 - 48
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2556).*งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน 2555*. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม
2556, จาก <http://www.set.or.th/th/index.html>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (พ.ศ. 2553).*มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การนำเสนอ
งบการเงิน*.ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2556, จาก <http://www.fap.or.th>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (พ.ศ. 2553).*มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การเปิดเผย
ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน*.ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2556, จาก <http://www.fap.or.th>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (พ.ศ. 2553).*มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง งบการเงินรวม
และงบการเงินเฉพาะกิจการ*.ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2556,จาก <http://www.fap.or.th>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (พ.ศ. 2553).*มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง เงินลงทุน
ในบริษัทร่วม*.ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2556, จาก <http://www.fap.or.th>